

การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาท*

วิเชียร พรหมมา¹

บัญญัติ ชำนาญกิจ² ปัทมिता อินสมบัติ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น เพื่อสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น และศึกษาผลการใช้หลักสูตรที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตร และขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต้องนำมาสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น มี 7 เรื่อง ได้แก่ 1. การปลูกผักคะน้า 2. การปลูกผักบุ้งจีน 3. การปลูกฟักเขียว 4. การปลูกถั่วฝักยาว 5. การปลูกกะเพรา 6. การปลูกเฟืองฟ้า และ 7. การปลูกฝรั่ง

2. หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง หน่วยการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการจัดสื่อและแหล่งเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ องค์ประกอบโดยรวมของหลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น, ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย, สาระการงานอาชีพ

* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษาและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2556

¹ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษาและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

³ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

The Development of Local Curriculum in Occupation for Student in Elementary School Chainat Province *

Wichian Promma¹

Banyat Chamnankit² Bantita Insombat³

Abstract

This research aims to study the basis for the development of learning curriculum for careers in accordance with local conditions, to develop a local curriculum in occupation for students in elementary schools in Chainat province and to study the effect of using the curriculum on the academic achievement of students in elementary schools. The research was divided into three phases: 1) study the baseline data, 2) create the curriculum, and 3) study the effects of the curriculum.

The results showed that

1. The basic information needed to create a local curriculum in occupation for students in elementary schools in Chainat province includes 7 topics: 1. Planting kale. 2. Planting Chinese convolvulus. 3. Planting winter melon 4. Planting lentils. 5 Planting holy basil. 6. Planting Fuengfah and 7. Planting guava.

2. The curriculum consists of rationale, aims, structure, learning units, approach to the learning activities, approach for media and sources, guidelines for measurement and evaluation of learning. Component of the overall curriculum is consistent and appropriate.

3. Students who have been taught using the curriculum developed have the achievement after learning higher than before learning significantly at the .05 level

Keywords: Local Curriculum, Student in Elementary School, Occupation Substance

* Research Article from the thesis for the Doctor of Education degree in Educational and Learning Management Program, Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand, 2013.

¹ Student in Doctor of Education Program in Educational and Learning Management, Nakhon Sawan Rajabhat University

² Assistant Professor, Faculty of Education in Nakhon Sawan Rajabhat University (Thesis Advisor)

³ Lecturer, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University (Thesis Advisor)

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจำเป็นต้องใช้ลักษณะกระบวนการเทคนิควิธีการทั้งหมดในการจัดทำหลักสูตรและการจัดเนื้อหาสาระและประมวลประสบการณ์ในหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมา เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของนักเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยเหตุนี้หากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีจุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดเฉพาะย่อมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้มากที่สุด ในการพัฒนาหลักสูตร (ชาลิต ชูกำแพง, 2551, น. 49) โดยการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมแต่ละท้องถิ่นเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคล ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชน ส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับบุคคลและชุมชน จะทำให้บุคคลและชุมชนนั้นๆ มีความสุขมีการปรับตัวที่ดีเป็นกำลังสำคัญของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รู้จักเลือกรับข่าวสารข้อมูลที่มีอยู่หลากหลายนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้พัฒนารูปแบบหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเปิดพื้นที่ทั้งสถานศึกษาและชุมชนให้เป็นสถานที่เรียนรู้ของคนในชุมชน พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยสำรวจความต้องการของผู้เรียนมีหลักสูตรสำหรับผู้ประกอบการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นความสนใจของสาธารณชน มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะพื้นฐานเข้มแข็งพร้อมต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งชี้แนะแนวทางการประกอบอาชีพ เพิ่มความรู้เรื่องทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

แนวคิดว่าทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งด้านความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุดส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายด้วยในท้องถิ่นจังหวัดชัยนาทมีปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านการงานอาชีพ อยู่ จึงสมควรที่จะสืบทอดและพัฒนาให้สอดคล้องแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ซึ่งจากการศึกษาประวัติความเป็นมาของจังหวัดชัยนาท พบว่าจังหวัดชัยนาทเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดชัยนาท, 2548, น. 1-6) การศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นจังหวัดทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ประวัติความเป็นมาของพื้นบ้าน สร้างความเข้าใจในสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิต ซึ่งให้เห็นถึงการพัฒนาของสังคม ความเป็นอยู่

ของชุมชนในท้องถิ่นก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความประทับใจในวัฒนธรรม มรดก ความเจริญของท้องถิ่นอันจะนำไปสู่ความรัก ความสามัคคีของคนในชาติ แต่ในสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จังหวัดชัยนาทที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นนั้น หลักสูตรกำหนดเนื้อหาไว้กว้างๆ เพื่อให้แต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรของตนเอง

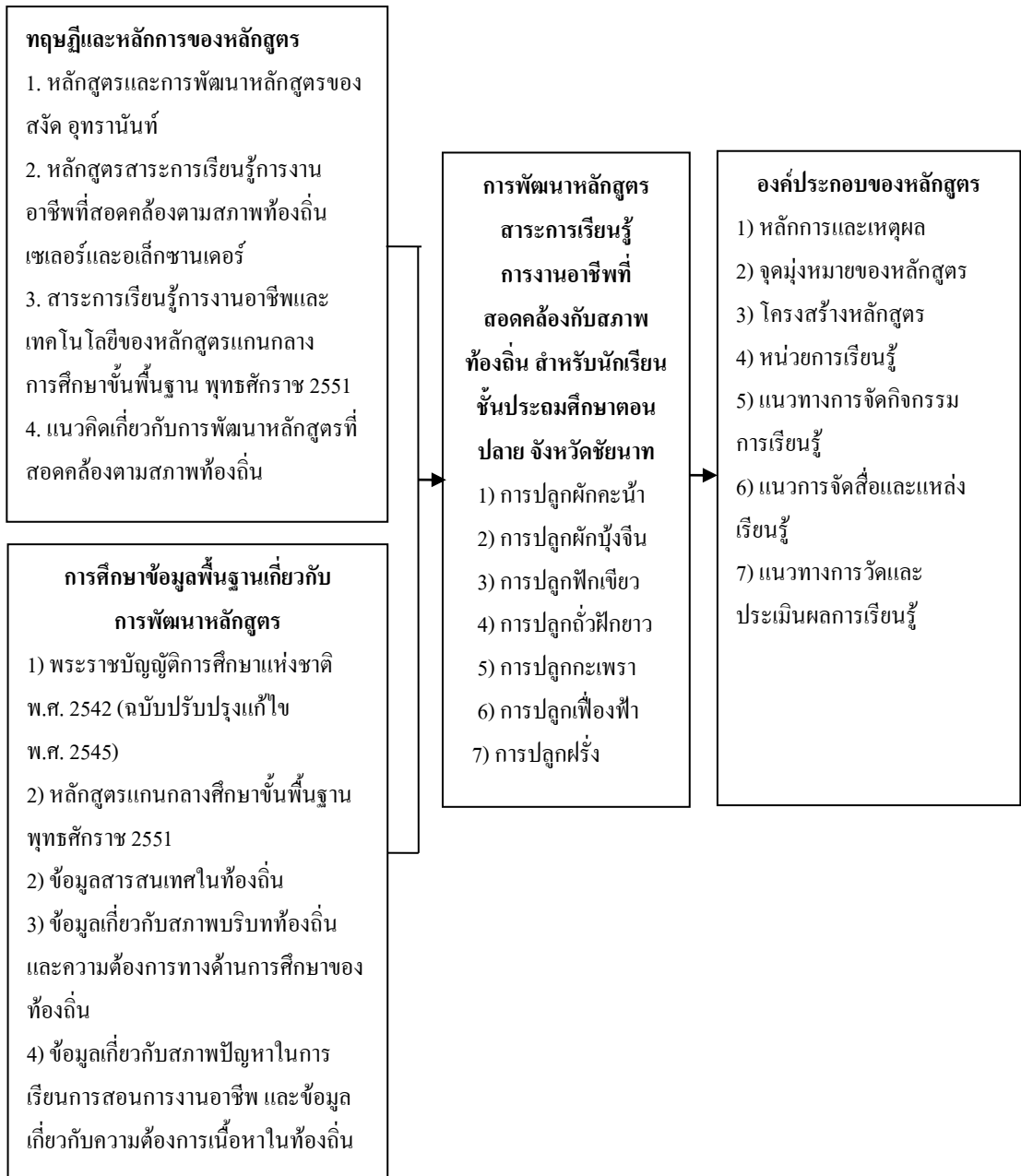
ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นจึงมีความสำคัญของตนเองเพื่อนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ ความซาบซึ้ง และตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจ รักและหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง จึงสนใจพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาท เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น
2. เพื่อสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการจำเป็นด้านการศึกษาของสถานศึกษาและชุมชนท้องถิ่นมาเป็นข้อมูลประกอบกับหลักสูตรแกนกลางสาระการเรียนรู้การงานอาชีพแบบบูรณาการสาระความรู้กับการพัฒนาหลักสูตรแนวทางการจัดการเรียนการสอนการงานอาชีพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร แสดงแผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพผู้วิจัยกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น

2. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดทำหลักสูตรการงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท จำนวน 3 คน

3. แหล่งข้อมูลที่ใช้สอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาท จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูผู้สอนรายวิชาการงานอาชีพ โรงเรียนภายในจังหวัดชัยนาทระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 206 คน เลือกตัวอย่างมาจำนวน 206 คน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นตัวแทนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ชนิดสัดส่วน ซึ่งพิจารณาจากโรงเรียนภายในจังหวัดชัยนาทที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เลือกตัวแทนครูจากทุกโรงเรียนให้เป็นตัวแทนของประชากร

ตัวแปรที่ศึกษาในขั้นตอนนี้ได้แก่ ข้อมูลการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาท

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ฉบับ ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะกึ่งโครงสร้าง โดยมีทั้งส่วนที่ผู้สัมภาษณ์ได้ตั้งคำถามไว้แล้วและส่วนที่ไม่ได้ตั้งคำถามไว้ ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะมีอิสระ ในการถามอย่างเจาะลึกเพื่อค้นหาคำตอบตามต้องการ

2) แบบสอบถามสภาพปัญหาในการเรียนการสอนรายวิชาการงานอาชีพ หลักสูตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งคำถามเป็น 3 ด้าน มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 30 ข้อ ซึ่งตรวจสอบความตรงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีค่าเที่ยงมากกว่า 0.87

3) แบบสอบถามความต้องการหลักสูตรรายวิชาการงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีข้อคำถาม รวมทั้งสิ้น 83 ข้อ ซึ่งตรวจสอบความตรงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีความเที่ยงมากกว่า 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารโดยการกำหนดข้อมูลและลักษณะข้อมูล ดำรวจรายชื่อหนังสือและเอกสาร คัดเลือกเอกสารสำคัญที่จำเป็นต้องใช้ ตรวจสอบคุณภาพเอกสาร อ่านและจดบันทึกสำหรับข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยเริ่มสัมภาษณ์ด้วยการสนทนาเรื่องทั่วไป จากนั้นจึงขออนุญาตสัมภาษณ์โดยการจดบันทึก สัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนต่างๆ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วส่งแบบสอบถามไปถึงกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ แล้วให้ส่งกลับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ดังนี้

1. สรุปผลการสัมภาษณ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับระดับความต้องการตามเกณฑ์ และเรียงลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็นจากมากไปหาน้อย ข้อใดที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความต้องการเนื้อมากถึงมากที่สุด โดยคัดเลือกเฉพาะอันดับที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 7 อันดับ เพื่อนำไปสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นการสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท

การสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท มีประกอบด้วยขั้นตอนการสร้าง ได้แก่ 1. ศึกษาเชิงวิเคราะห์เนื้อหา 2. คัดเลือกบริบทท้องถิ่น 3. กำหนดโครงสร้างหลักสูตร โดยเนื้อหาการวิจัยขั้นตอนนี้ได้แก่ เนื้อหาวิชาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 7 เรื่อง เป็นเวลารวม 20 ชั่วโมง แบ่งตามเนื้อหาสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว และมาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร จำนวน 5 คน ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่สร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนที่ 2 มี 2 ฉบับ ได้แก่ 1) หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาท และ 2) แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยส่งเอกสารหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตรด้วยสถิติพื้นฐาน หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วจึงนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาหาระดับความเหมาะสม โดยเทียบกับเกณฑ์

ขั้นที่ 3 การศึกษาผลการใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท

การศึกษาผลการใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยกำหนดกรอบเนื้อหาตามสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเวลารวม 20 ชั่วโมง โดยกำหนดขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1,486 คน และผู้ปกครองนักเรียนภายในชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเทพรัตนนาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 32 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท มีดังนี้

1) เอกสารประกอบหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง มีคุณภาพด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบที่เชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้ๆ ละ 5 ข้อ จำนวน 35 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือก มีการตรวจสอบความตรงโดย

ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.50-1.00 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.60 - 1.00 มีค่าดัชนีอำนาจจำแนก (B) ระหว่าง 0.20-0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-experimental research) ใช้แผนแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียว มีการวัดตัวแปรก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไปทดสอบกับนักเรียนก่อนการเรียนการสอน จากนั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตรตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 20 แผน ซึ่งกำหนดระยะเวลาไว้รวม 20 ชั่วโมง เมื่อถึงระยะเวลาร่วมหลังการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบันทึกผลไว้เป็นคะแนนหลังเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาผลการใช้หลักสูตร โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาท โดยใช้การทดสอบทีกรณีกกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน (t-test for Dependent Samples Group) แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพ

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	32	17.25	3.28	13.80*
หลังเรียน	32	25.65	1.40	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนที่เรียนโดยหลักสูตรสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น มี 3 ด้าน ดังนี้
1) ด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ขาดการฝึกทักษะ การลงมือปฏิบัติงานจริงกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน

และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 2) ปัญหาการเรียนการสอนการงานอาชีพ มีปัญหาด้านปัจจัยการเรียนการสอน กระบวนการ และผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผู้มีส่วนได้เสีย ประกอบด้วย ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่า มีความต้องการให้เรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ในระดับมาก 7 อันดับแรก คือ การปลูกผักบุ้งจีน การปลูกผักเขียว การปลูกผักคะน้า การปลูกกระเพรา การปลูกถั่วฟักยาว การปลูกเฟื่องฟ้า และการปลูกฝรั่ง

2. หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น ประกอบด้วย ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา ด้านโครงสร้างเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งการเรียนรู้ โดยผลการประเมินคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากและมากที่สุด

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่าสถานศึกษามีปัญหาด้านจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่เน้นทักษะการปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติงานจริง เสริมสร้างกระบวนการคิดวิเคราะห์ การจัดการเมื่อเผชิญกับปัญหาในกิจกรรม และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามกลุ่มสาระการงานอาชีพ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้มีการกำหนดจุดหมายและมาตรฐานของผู้เรียนให้สามารถเข้าใจ หลักการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว การพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของธิดารัตน์ ถานบุตร (2556) ที่ได้วิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และพบว่าการพัฒนาครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแต่หลังจากได้พัฒนาครูโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแล้วพบว่าครูสามารถจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และมีความมุ่งมั่นในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและทักษะการทำงาน

2. หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา

ด้านโครงสร้างเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล และสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งจากผลการประเมินหลักสูตรพบว่าหลักสูตรมีคุณภาพในระดับมากและมากที่สุด ทุกรายการประเมินที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรตามที่มีนักการศึกษาได้นำเสนอไว้ (Taba, 1962; Dubin and Olshtain, 1986; พรทิพย์ เอี่ยมอ่อน, 2545 และ ชมพูนุช วราศิริ, 2548) และนอกจากนี้จากการศึกษาผลการวิจัยของวิไล กันทะใจ (2550) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ เรื่องภูมิปัญญาไทยในคุ้งลำนนา โรงเรียนบ้านร้องกวาง (จันทิมาคม) อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ และพบว่า หลักสูตรคุณภาพด้านความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ สุนิสสัย มาตัน (2552) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ในระดับช่วงชั้นที่ 3 เรื่องทำการปลาส้มสมุนไพรของโรงเรียนด่านแม่คำมันพิทยาคม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ และพบว่าหลักสูตรมีคุณภาพด้านความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรในระดับมาก

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดชัยนาทที่ได้รับการสอนโดยใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้การงานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการทำงานร่วมกันและเน้นการฝึกทักษะการปฏิบัติ มีการจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้การเรียนรู้มีความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2555) และผลการวิจัยดังกล่าว ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรวิวรรณ มาลา (2548) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เรื่องการทำบายศรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และพบว่าหลังจากใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า การนำข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ภายในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญต่อการเรียนรู้อย่างมาก ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากการศึกษาสิ่งที่ปรากฏอยู่ในท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง สามารถใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีภายในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิถีชีวิต สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้มีการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตน โดยจัดทำในรูปแบบแผนผังความคิด

2. กิจกรรมบางกิจกรรมควรให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ศึกษามาก่อนล่วงหน้า เช่น ในช่วงเช้าหรือพักกลางวันให้เดินสำรวจพันธุ์พืชในสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนก่อน เนื่องจากนักเรียนบางคนทำงานช้า ไม่ทันกำหนดเวลาตามแผนการจัดการเรียนรู้

3. สถานศึกษาควรดำเนินการสำรวจความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

4. ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นร่วมวางแผนการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาและมีความสำคัญกับการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องตามสภาพท้องถิ่น เช่น หลักสูตรการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ บรรจุไว้เป็นหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ คือ สาระงานอาชีพ และกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมคุณลักษณะในการปฏิบัติงานด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยฝึกพื้นบ้าน ให้เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ในลักษณะของการเป็นวิทยาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดเห็น ร่วมกันกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร เลือกรื้อเนื้อหาสาระ จัดทำหน่วยการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- ชมพูนุช วราศิริ. (2548). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขาครุศาสตร์สถาบันราชภัฏ. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาครุศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การประเมินการเรียนรู้ *Learning Assessment*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธิดารัตน์ ถาบุตร. (2556, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนาครูด้านการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 8(24), 1-14.

- นวลศรี ชำนาญกิจ. (2551). ผลการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ด้วยเทคนิคการคิดเดี่ยวคิดคู่คิดร่วมกัน และ ทำเป็นกลุ่มทำเป็นคู่ทำคนเดียว ที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- พรทิพย์ เอี่ยมอ่อน. (2545). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- รวีวรรณ มาลา. (2548). การพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทำบายศรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- วิไล กันทะใจ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องภูมิปัญญาไทยในทุ่งลำนา โรงเรียนบ้านร้องกวาง (จันทิมาคม) อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาหลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดชัยนาท. (2548). รายงานประจำปี ๒๕๔๗-๒๕๔๘. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สังัด อุทรานันท์. (2530). ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- _____. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนหลักสูตร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2555, ฉบับพิเศษ). การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วารสารวิชาการ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 7(21), 1-10.
- สุนิสสัย มาด้น. (2552). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในระดับช่วงชั้นที่ 3 เรื่องทำการปลาส้มสมุนไพรของโรงเรียน ค่านแม่คำมันพิทยาคม อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, อุตรดิตถ์.

Dubin, and Olshtain. (1986). *Reading on purpose*. Cambridge. MA: MIT Press.

Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Hartcourt

Brace and World.

*****